

Критеријуми оцењивања предмета биологије

Уопштено, критеријуми оцењивања се заснивају на следећим аспектима:

- 1. Знање и разумевање:**
  - Тачност и дубина знања о биолошким концептима.
  - Способност примене стечених знања у различитим контекстима.
  - Разумевање основних биолошких процеса и њихове улоге у животу организама.
- 2. Вештине решавања проблема:**
  - Способност анализе биолошких проблема и извођење закључака.
  - Примена критичког мишљења и коришћење научних метода.
- 3. Практичне вештине:**
  - Способност извођења лабораторијских вежби.
  - Коришћење научних инструмената и техника према правилима безбедности.
  - Тачност при сакупљању, обради и анализи података.
- 4. Комуникација и презентација:**
  - Способност јасног и прецизног изражавања биолошких концепата, како усмено, тако и писмено.
  - Структурираност и квалитет презентације пројеката или истраживања.
- 5. Активно учешће у настави:**
  - Учешће у дискусијама, постављање питања и допринос тимском раду.
  - Интеракција са вршњацима и наставником током часова.
- 6. Радне навике и самосталност:**
  - Правовременост извршавања задатака.
  - Способност самосталног истраживања и продубљивања знања.

Закључна оцена утврђује се на крају првог и другог полугодишта, на основу свих појединачних оцена (најмање четири оцене) које су унете у дневник од почетка школске године. Закључна оцена на првом полугодишту не узима се у обзир приликом утврђивања аритметичке средине на крају другог полугодишта.

Сумативно оцењивање

Ученици у току школске године могу бити оцењени на следећи начин:

1) усмена провера знања – планирано је да најмање једна оцена у полугодишту треба да буде на основу усмене провере постигнућа. Ученици увек треба да буду припремљени за усмени одговор. Ученик може бити оцењен током сваког дела часа (уводног, главног и завршног) и на свим типовима часа (обрада, утврђивање, вежба и систематизација), без претходне најаве. Оцена је јавна са образложењем и препоруком за даљи рад. Оцена се бележи у педагошку свеску и уноси у дневник. Сваку оцену ученици могу да поправе.

2) писмена провера знања је планирана најмање једном у току тромесечја. Петнаестоминутне провере се обављају без претходне најаве. Оцена са петнаестоминутне провере се не уноси у дневник, већ се евидентира у педагошкој свесци наставника. Служи као повратна информација ученику и наставнику о постигнућу ученика и узима се у обзир приликом утврђивања закључне

оцене. Наставник може да на основу 3 такве провере изведе оцену и упише у дневник. Писмене провере знања дуже од 15 минута се уписују у дневник и најављују ученицима минимум недељу дана раније. Када су у питању писмене провере знања, скала која изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене је следећа:

- 85%- 100% одличан (5)
- 70%- 84% врло добар (4)
- 55% -69% добар (3)
- 30%-54% довољан (2)
- 0% - 29% недовољан (1)

При сумативном вредновању (било писменом било усменом) задаци који се постављају пред ученике су ранжирани према нивоима – основни, средњи и напредни ниво. Бројчано то подразумева да ученик за одређену оцену покаже следеће способности:

Одличан (5) добија ученик који **у потпуности** показује способност примене знања из тема наслеђивање и еволуције, јединство грађе и функције као основа живота, порекло и разноврсност живота, живот у екосистему и човек и здравље и примене у новим ситуацијама; лако логички повезује чињенице и појмове; самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Врло добар (4) добија ученик који **у великој мери** показује способност примене знања из тема наслеђивање и еволуције, јединство грађе и функције као основа живота, порекло и разноврсност живота, живот у екосистему и човек и здравље, и логички повезује чињенице и појмове; самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.

Добар (3) добија ученик који **у довољној мери** показује способност употребе информација из тема наслеђивање и еволуције, јединство грађе и функције као основа живота, порекло и разноврсност живота, живот у екосистему и човеки здравље у новим ситуацијама; у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; у довољној мери критички расуђује; показује делимични степен активности и ангажовања.

Довољан (2) добија ученик чија знања, која је остварио из тема наслеђивање и еволуције, јединство грађе и функције као основа живота, порекло и разноврсност живота, живот у екосистему и човек и здравље су на нивоу репродукције, уз минималну примену; **у мањој мери** логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; показује мањи степен активности и ангажовања.

Недовољан (1) добија ученик који знања која је остварио из тема наслеђивање и еволуције, јединство грађе и функције као основа живота, порекло и разноврсност живота, живот у екосистему и човек и здравље нису ни на нивоу препознавања и не показује способност

репродукције и примене; не изводи закључке који се заснивају на подацима; критички не расуђује; не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

3) Учесће на такмичењима и смотрама које организује Министарство просвете - учешће на општинском, окружном и републичком такмичењу даје се оцена **одличан (5)**

Формативно оцењивање

Формативно оцењивање садржи повратну информацију о остварености прописаних исхода и стандарда постигнућа и ангажовања у оквиру предмета, предузете активности од стране наставника за унапређивање постигнућа ученика, процена њихове делотворности и јасне и конкретне препоруке за даље напредовање. Формативне оцене се по правилу евидентирају у педагошкој документацији наставника и најчешће се односе на редовно праћење напретка постигнућа ученика, начин како учи, степен самосталности у раду, начин остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима и други подаци о ученику битни за праћење.

Формативна оцена омогућава наставнику да идентификује проблеме у учениковом учењу на време и да пружи подршку како би ученик побољшао своје резултате пре финалне, сумативне оцене. Остварује се праћењем активности ученика на сваком часу: наставник у поступку оцењивања прикупља и бележи податке о постигнућима ученика, процесу учења, напредовању и развоју ученика током године, ангажовању ученика у настави. Запажања о постигнућима, напредовању и ангажовању ученика евидентирају се у педагошкој документацији и едневнику и даје као повратна информација ученику и родитељу.

Активности које ученици изводе у току наставе и које могу бити део формативног оцењивања вреднују се и уносе у едневник симболима ☺, а односе се на следеће аспекте:

- **Тачност и редовност у изради домаћих задатака**, као што су одговори на питања из уџбеника, решавање наставних листића у гугл учионици и цртежи у свесци.
- **Преглед ученичке свеске**, где се вреднује садржај, уредност, цртежи и додатни текстови.
- **Излагање на часу и представљање** резултата самосталног истраживања.
- **Учесће у дебатама и дискусијама**. Вреднује се квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретација, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице и дају креативна решења.
- **Продукти самосталног или тимског рада** као што су израда модела, макета, постера, цртежа, презентације и хербаријума. Учесће у групном раду и пројектима вреднује се кроз продукте рада, уз посебан осврт на индивидуално залагање и узимајући у обзир вршњачко оцењивање.
- **Извођење практичних радова или вежби**, где се процењује примена знања, самосталност, вештине у коришћењу материјала и инструмената, тачност при сакупљању, обради и анализи података као и поштовање мера безбедности.
- **Учесће на школским такмичењима из биологије**.

Све ове активности се могу узети у обзир при формативном оцењивању ученика а представљају и део једне сумативне оцене којом се вреднује активност ученика у полугодишту.

Инструмент за праћење и вредновање групног рада

Елемент/критеријум	ОДЛИЧАН	ДОБАР	ПОТРЕБНА ЈЕ ПОМОЋ
Учешће чланова тима	Сви чланови учествују	Учествују само неки чланови	Један или два члана доминирају
Сарадња чланова тима	Сви чланови добро сарађују	Неки чланови добро сарађују (постоји подела унутар групе)	Нема сарадње, расправљају се, исмевају једни друге.
Комуникација	Слушају и уважавају мишљења и коментаре других	Слушају и уважавају мишљења ученика који се намтну	Међусобно се уопште не слушају и не уважавају.
Број исправно урађених задатака	Сви или већина задатака	Неколико задатака	Мали број или ниједан

Оцена пројекта / практичног / групног рада:

Одличан (5)	<ul style="list-style-type: none"> -Ученик је посебно, мотивисан, креативан, одговоран у раду, поштује друге, редован у извршавању обавеза; -даје креативне примедбе и предлоге; - поштује правила рада; -у презентовању је јасан и уме да искаже суштину; -уочава битно и разликује га од небитног; -зна добро да организује и води рад у групи; -има високо развијено критичко мишљење.
Врло добар (4)	<ul style="list-style-type: none"> -мотивисан је и редовно извршава задатке; -решава проблеме користећи научне садржаје; -поштује правила рада -подржава рад групе и потстиче их на рад; -поуздан, марљив и одговоран; -презентује тачне податке.
Добар (3)	<ul style="list-style-type: none"> -у подели задатака групе потребна помоћ наставника; -за рад потребна помоћ, постицај и усмеравање; -спор и непрецизан у презентацији; -теже исказује своје мишљење; -није самосталан, прати друге; -научено градиво примењује погрешно; -делимично поштује правила рада.
Довољан (2)	<ul style="list-style-type: none"> -ради на нивоу присећања; -у групи почиње да ради на интервенцију наставника; -задатак делимично завршава и има грешака; -површан у раду и поштовању правила; -углавном је пасиван у групи.
Недовољан (1)	<ul style="list-style-type: none"> -незаинтересован за рад, омета друге; -потстицање и помоћ га не мотивишу на рад -не поштује правила понашања у групи; -тражи пуну пажњу и индивидуалан приступ.

Оцењивање ученика који остварују додатну подршку у образовању

Уколико ученик стиче образовање и васпитање **по ИОП-у 1**, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Уколико ученик стиче образовање и васпитање **по ИОП-у 2**, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода, који су дефинисани у персонализованом плану наставе и учења, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Иницијални тест- обавља се на почетку школске године, у септембру. Наставник процењује претходна постигнућа ученика у оквиру одређених области, која су од значаја за предмет. Резултат иницијалног оцењивања не оцењује се и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика.

Наставница
Габријела Беретић